

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць

ЗМІСТ
ЧАДІ. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВАЛЕОЛОГІЇ. ПРАКТИЧНІ ШЛЯХИ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Бойчук Ю.Д., Гришова М.В., Страшко С.В., Босенко А.І. «Долі курсів – курсів валеології» (до ювілею доктора біологічних наук, професора Гончаренко Марії Степанівни)	16
Авдєєнко І.М. Ціннісно-мотиваційний компонент культури здоров'я студентів	21
Адресва Т.Т., Адресва А.П. Філософія здоров'я Григорія Сковороди	23
Андріяшина В.С. Формування в молодших школярів уявлень про здоровий спосіб життя засобами здоров'язбережувальних технологій	26
Бабенко Л.В. Використання здоров'язбережувальних технологій на уроках математики	29
Бабич В.І. Аналіз проблеми формування соціального здоров'я сучасних школярів в умовах реформування загальної середньої освіти	31
Базилевська Л.О. Психолого-педагогічні засади формування здорового способу життя студентської молоді	37
Безродня Т.І., Бабічева С.М., Бесараб В.І. Бути екологічно грамотним, щоб бути здоровим	41
Бельорін-Еррера О.М., Корженко І.О. Сучасні методи діагностування посттравматичного стресового розладу	45
Бережна Т.І., Бесседіна А.А., Єжова О.О. Методика визначення етапу розвитку школи здоров'я	48
Берзіня О.О., Буравель С.Д. Упровадження здоров'язбережувальних технологій в оновлений освітній процес	51
Бєлкіна О.В., Ляпунова О.В. Сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища в закладі освіти	57
Білик В.Г. Формування культури здоров'я майбутніх психологів в процесі природничо-наукової підготовки у закладах вищої освіти	61
Богдан В.Д., Роппе-Тенейшвілі О.В. Дослідження системи особистісних взаємин школярів перехідного віку	64
Бондаренко Н.Б., Ляшова Н.М. Сучасні підходи до збереження здоров'я в системі наступності дошкільної та початкової освіти	66
Борзик О.Б. Причини виникнення та шляхи попередження міжособистісних конфліктів учасників освітнього процесу закладів вищої освіти	71
Бороденко В.І., Заболотька В.В. Поведінкові норми діяльності підлітка у застосуванні принципів здорового способу життя	74
Борщик Л.М., Титаренко Л.В., Савіна О.Г., Павленко О.В. Досвід діяльності Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 164 Харківської міської ради Харківської області, що входить до Всеукраїнської мережі «Школа сприяння здоров'ю»	77

Брусенцева О.М. Викладання філософії – здоров'язбережувальна освітня технологія	79
Василенко І.О., Савенко Д.В. Студентство – проти тютюнопаління	82
Вашенко О.М. Загальнометодичні та специфічні принципи оздоровчої педагогіки початкової школи	83
Виноградова В.Г. Формування здоров'язбережувальної компетентності у погляді відомих педагогів	86
Велик Г.П., Скоропадська С.О. Реалізація програми профілактики шкідливих звичок та формування навичок здорового способу життя в умовах закладу спортивного профілю	90
Влащенко С.В., Воронцова І.А. Здоров'я людини та переосілення в його розумінні	94
Воскобойнікова Г.Л., Довжук В.В., Довжук Н.Ш., Коновалова Л.В. Профілактика порушень індивідуального здоров'я в процесі професійної адаптації науково-педагогічного працівника	97
Гавриліш В.О., Мердов С.П., Митронов Ю.О. Мотивація студентів до самостійної оздоровчої діяльності	98
Галій А.І., Кічка Д. Вплив тривожності на стан самопочуття студентської молоді	102
Гевкалюк Н.О. Пинца М.Я., Пуляк В.Є. Головні аспекти гігієни порожнини рота як основа профілактики стоматологічних захворювань	106
Геманова М.О. Здоров'язбережувальні технології: теоретичний аспект	109
Гільман А.Ю. Формування саюгенного мислення студентської молоді в контексті розбудови громадського здоров'я в Україні	111
Гойдіна В.С. Життя сучасного світу в аспекті інтернет простору та аккаунти у соціальних мережах, як об'єкти авторського права людини	113
Горобей М.П. Особливості формування культури здоров'я студентської молоді	117
Двигун А.Ю. Диференційований підхід на уроках англійської мови як психологічна умова створення «ситуації успіху»	119
Дрожик Л.В., Осинський М.І. Старіння населення в Україні як соціально-демографічна і валеологічна проблема	123
Дронова В.М., Харченко О.В. Особливості розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів під час курсів підвищення кваліфікації	125
Євсєєва О.В. Від валеології фізичного розвитку до гуманної екології	128
Єрємїна Т.А. Використання ігрової терапії як засобу здоров'язбереження школярів у початковій школі	132
Жога А.В. Впровадження здоров'язбережувальних технологій у системі проектування освітнього процесу Центру дитячої та юнацької творчості № 3 м. Харкова	134
Зборовський В.П. Успішність роботи шкільного психолога з батьками учнів	137
Здирок О.М. Здоров'язбережувальні технології – інноваційний крок в освіті	140

Брусенцева О.М. Викладання філософії – здоров'язбережувальна освітня технологія	79
Василенко І.О., Савенко Д.В. Студентство – проти тютюнопаління	82
Ващенко О.М. Загальнометодичні та специфічні принципи оздоровчої педагогіки початкової школи	83
Виноградова В.Г. Формування здоров'язбережувальної компетентності у поглядах відомих педагогів	86
Волик Г.П., Скоропадська С.О. Реалізація програми профілактики шкідливих звичок та формування навичок здорового способу життя в умовах закладу спортивного профілю	90
Влащенко С.В., Воронцова І.А. Здоров'я людини та переоцінка в його розумінні	94
Воскобойнікова Г.Л., Довжук В.В., Довжук Н.Ш., Коновалова Л.В. Профілактика порушень індивідуального здоров'я в процесі професійної адаптації науково-педагогічного працівника	97
Гаврилін В.О., Мердов С.П., Миронов Ю.О. Мотивація студентів до самостійної оздоровчої діяльності	98
Галій А.І., Кічка Д. Вплив тривожності на стан самопочуття студентської молоді	102
Гевкалюк Н.О., Пинда М.Я., Пудяк В.Є. Головні аспекти гігієни порожнини рота як основа профілактики стоматологічних захворювань	106
Геманова М.О. Здоров'язбережувальні технології: теоретичний аспект	109
Гільман А.Ю. Формування саногенного мислення студентської молоді в контексті розбудови громадського здоров'я в Україні	111
Гойдіна В.С. Життя сучасного світу в аспекті інтернет простору та аккаунти у соціальних мережах, як об'єкти авторського права людини	11
Горобей М.П. Особливості формування культури здоров'я студентської молоді	11
Двигун А.Ю. Диференційований підхід на уроках англійської мови як психологічна умова створення «ситуації успіху»	1
Дрожик Л.В., Осинський М.І. Старіння населення в Україні як соціально-демографічна і валеологічна проблема	1
Дронова В.М., Харченко О.В. Особливості розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів під час курсів підвищення кваліфікації	
Євсєєва О.В. Від валеології фізичного розвитку до гуманної екології	
Єрємїна Т.А. Використання ігрової терапії як засобу здоров'язбереження школярів у початковій школі	
Жога А.В. Впровадження здоров'язбережувальних технологій у системі проектування освітнього процесу Центру дитячої та юнацької творчості № 3 м. Харкова	
Зборовський В.П. Успішність роботи шкільного психолога з батьками учнів	
Здирок О.М. Здоров'язбережувальні технології – інноваційний крок в освіті	

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
18-19 травня 2018 року

Харків-2018

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Прокопенко Іван Федорович**, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Заступник головного редактора – **Бондар Віталій Іванович**, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, заслужений дія науки і техніки України, професор кафедри спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Відповідальний секретар – **Бойчук Юрій Дмитрович**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Члени редакційної колегії:

Бережна Таміла Іванівна – кандидат педагогічних наук, вчений секретар ДУ «Інститут модернізації змісту освіти»;
Гончаренко Марія Степанівна – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри валеології ХНУ імені В. Н. Каразіна, голова ВГО «Українська асоціація валеологів»;
Карпова Лариса Георгіївна – кандидат педагогічних наук, начальник Департаменту освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації;
Кукліна Галина Іванівна – директор КЗ «Харківський обласний спеціальний навчально-виховний комплекс» Харківської обласної ради;
Маркіна Тетяна Юріївна – доктор біологічних наук, професор, декан природничого факультету ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Страшко Станіслав Васильович – кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри медико-біологічних та валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Рецензенти:

Гриньова Марина Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, декан природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;
Солошенко Ельвіра Миколаївна – доктор медичних наук, професор, завідувач лабораторії алергології ДУ «Інститут дерматології і венерології НАМН України»

Рекомендовано Вченою Радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, протокол № 3 від 24 квітня 2018 р.

П 24 **Педагогіка здоров'я** : збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції / за загальною редакцією акад. І. Ф. Прокопенка. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 804 с.

Збірник містить наукові праці, які присвячені висвітленню результатів психолого-педагогічних досліджень щодо збереження та формування здоров'я дітей, учнівської та студентської молоді. Розглянуті теоретико-методологічні основи педагогіки здоров'я; сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища; роль фізичного виховання у збереженні здоров'я; психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань; здоров'язбережувальні освітні технології; актуальні проблеми корекційної педагогіки та сучасних інклюзивних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах.

виривалості та гнучкості) реалізуються міжпредметні математикою, іноземною мовою, природознавством, музикою тощо. Під час проведення рухливих ігор і естафет учні пізнають («Хто де живе», «У зоопарку», «Бузьки», «Пошта йде у спорті»), «Космонавти»).

Приклад рухливої гри: «Стрибунчики-горобчики». На землі накреслено коло. В центрі його ведучий – «ворона». За колом «горобці». Вони встрибують в коло, стрибають по ньому, виступаючи. Ворона намагається заквачити горобця, коли той знаходиться. Пійманий стає ведучим [2, с. 30].

Отже, процес формування, зміцнення, збереження здоров'я у школярів буде ефективнішим, якщо його здійснювати, використовуючи здоров'язбережувальні технології, а особливу ігрову терапію, використавши здоров'язбережувальний освітній середовище, яке створюється в школі, поліпшенню в учнів показників як фізичного, так і психологічного розвитку, зростанню даних рухової підготовленості, поліпшенню молодших школярів.

Література

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. Постанова Кабінету міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 // Початкова школа. - 2011. - № 7. - С. 1-19.
2. Безверхня Г.В., Семенов А.А., Килимистий М.М., Маслюк Р.В. Рухливі ігри в навчально-виховному процесі. - Умань: ВПЦ «Візаві», 2014. - 104 с.
3. Крамаренко А., Степанюк К. Сучасні технології ознайомлення молодших школярів з об'єктами природи: навч. посіб. - Бердянськ: Видавець Ткачук О.В., 2014.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЦЕНТРУ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ № 3 м. ХАРКІВ

На сучасному етапі людина, її життя і здоров'я визначаються найвищі людські цінності, бо саме вони є показником цивілізованості суспільства, головним критерієм ефективності діяльності всіх його членів. Проблема збереження здоров'я населення все більш чітко усвідомлюється представниками системи освіти як професійно значуща. Поняття «здоров'я» на даний час трактується більш широко, ніж проста відсутність захворювання, у нього все частіше вкладається соціокультурний зміст. Сучасні визначення здоров'я включають такі компоненти, як суб'єктивне благополуччя та відповідальна поведінка. Здоров'я – це не лише фізичне, але й соціальний, психічний та духовний розвиток людини.

Нова якість освіти, яка забезпечила б розвиток сучасного суспільства, може бути досягнута лише при створенні певних умов організації такого освітнього процесу, який не зашкодить здоров'ю дітей та молоді і буде спрямований на збереження, зміцнення й формування здоров'я учасників освітнього процесу. А це вимагає від адміністрації навчального закладу, завідувачів відділами, методистів, керівників гуртків, практичного психолога, культорганізатора, інших педагогічних працівників застосування своєрідних підходів в освіті та вихованні дітей на основі здоров'язбереження.

Поняття «здоров'язбережувальні технології» об'єднує в собі всі напрями діяльності Центру дитячої та юнацької творчості № 3 м. Харкова щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я вихованців. Під здоров'язбережувальними технологіями сьогодні слід розуміти наступне: сприятливі умови навчання дитини в позашкільному навчальному закладі (відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог, методик навчання та виховання); оптимальна організація освітнього процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм); повноцінний та раціонально організований руховий режим. Слід зазначити, що впровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій пов'язано з використанням медичних (медико-гігієнічних, фізкультурно-оздоровчих), соціально-адаптованих, екологічних здоров'язбережувальних технологій та технологій забезпечення безпеки життєдіяльності.

Сутність здоров'язбережувальних та здоров'яформуючих технологій у нашому закладі постає в комплексній оцінці умов виховання і навчання, які дозволяють зберігати наявний стан гуртківців, формувати більш високий рівень їхнього здоров'я, навичок здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку, прогнозувати можливі зміни здоров'я і проводити відповідні психолого-педагогічні, профілактичні, розвивальні та корекційні заходи з метою забезпечення успішності навчальної діяльності, поліпшення якості життя суб'єктів освітнього середовища.

Аналіюючи здоров'язбережувальні технології, що впроваджуються у Центрі дитячої та юнацької творчості № 3 м. Харкова, варто зосередити увагу на таких видах: програми, що створюють безпечні умови для перебування, навчання у закладі та ті, що вирішують завдання раціональної організації виховного процесу з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм, відповідність навчального та фізичного навантажень можливостям дитини; оздоровчі технології, що спрямовані на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я гуртківців, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я; технології навчання здоров'ю – гігієнічне навчання, формування життєвих навичок (керування емоціями, вирішення конфліктів тощо), профілактика травматизму та зловживання психоактивними речовинами, статеве виховання; виховання культури здоров'я – виховання в гуртківців особистісних якостей, які сприяють

збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню уявлень про здоровий спосіб життя, цінність, посиленню мотивації на ведення здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я та здоров'я інших людей. Знання, володіння і застосування здоров'язбережувальних технологій у Центрі дитячої та юнацької творчості № 3 м. Харкова відбувається за такими основними напрямками: діагностика, профілактика, просвітницько-розвивальна робота, корекційна робота, дослідна та організаційно-методична робота.

Профілактична та просвітницько-розвивальна робота з вихованцями передбачає: збереження та зміцнення психологічного та соціального здоров'я дітей; запобігання відхиленням у розвитку особистості, виникненню конфліктів та напруженню в міжособистісних стосунках; запобігання психологічного перевантаження; здійснення превентивного виховання проведення психологічних занять, годин спілкування, занять з елементами тренінгу, на яких учні визначають свої індивідуальні, психологічні особливості, пізнають себе та інших, розвивають позитивні якості та вміють коректно й тактовно спілкуватись.

Так, з вихованцями гуртків Центру дитячої та юнацької творчості № 3 м. Харкова систематично проводяться: тренінгові заняття, години спілкування, заняття з елементами тренінгу з метою реалізації програми «Статеве виховання»; психологічний тренінг «Життя без гачка», який дає змогу формувати у підлітків відповідальне ставлення до власних вчинків, власного здоров'я, вміння оцінювати ситуації ризику, приймати конструктивні рішення та протистояти соціальному тиску з метою впровадження програми «Діалог»; тематичні години спілкування в колективах, індивідуальні та групові заняття спрямовані на розвиток психічно, духовно та соціально здорової особистості дитини; семінари, тренінгові заняття, лекторії для педагогів, батьків, метою яких є роз'яснення та навчання різним психологічним методам вивчення особистості та дитячого колективу, здійснення психологічного аналізу вікових особливостей поведінки й розвитку дитини для більш повного розкриття й розуміння індивідуальних особливостей її особистості.

Профілактична та просвітницько-розвивальна робота передбачає збереження та зміцнення психічного здоров'я педагогів; запобігання виникненню конфліктів та напруження в міжособистісних стосунках, оптимізацію стосунків між педагогічними працівниками та вихованцями, між педагогами та батьками для забезпечення повноцінного освітнього процесу. Інтерактивні форми роботи з батьками допомагають засвоїти психологічні педагогічні знання про особливості кожного вікового періоду, оптимізувати взаємини батьків і дітей.

Педагогічні працівники Центру дитячої та юнацької творчості № 3 м. Харкова постійно підвищують свій професійний рівень, відвідуючи

семінари-тренінги, курси підвищення кваліфікації, служби та методичні педради, педагогічні конференції, особистості, а також до самовідданого волонтерського запланованого минулими тижнями змісту свого

Отже, формування тільки медичних проблем здоров'язбереження – це всі тези, пізнавальна складність динамічності сучасних форм здоров'я професійного здоров'я зміцнення

визначення напрямку

роль корекції при роботі з батьками. Отже, професійний рівень ви

семінари-тренінги, лекторії, круглі столи, беруть участь у роботі методичної служби та методичного об'єднання. Пропагуючи здоровий спосіб життя, педагогічні працівники закладу керуються правилами здорового розвитку особистості, а саме: ставлення до іншої людини як до самоцінності; здатність до самовіддачі та любові; творчий характер життєдіяльності; здатність до вільного волевиявлення, потреба в позитивній свободі; віра у здійсненність запланованого; внутрішня відповідальність перед собою й іншими, перед минулими та майбутніми поколіннями; прагнення до отримання загального змісту свого життя.

Отже, здоров'я – це, в першу чергу, спосіб життя людини. Проблема формування здорового способу життя у молодого покоління стосується не тільки медичних працівників, батьків, громадян, а й педагогів. Розв'язання цієї проблеми багато в чому залежить від залучення до методичної системи здоров'язбережувальних технологій. Здоров'язбережувальні освітні технології – це всі технології, в основу яких покладено урахування вікових особливостей пізнавальної діяльності вихованців, навчання на оптимальному рівні складності, варіативність методів і форм навчання, оптимальне поєднання динамічних і статичних навантажень, навчання у малих групах, використання сучасних ІКТ технологій, створення емоційно-сприятливої атмосфери, формування позитивної мотивації до навчання, пропаганда знань із культури здоров'я. Здоровий спосіб життя об'єднує все, що сприяє виконанню людиною професійних, суспільних, сімейних і побутових функцій в оптимальних для здоров'я умовах і визначає спрямованість зусиль особистості на збереження і зміцнення індивідуального і суспільного здоров'я.

Зборовський В.П.

Донецький національний університет
імені Василя Стуса

УСПІШНІСТЬ РОБОТИ ШКІЛЬНОГО ПСИХОЛОГА З БАТЬКАМИ УЧНІВ

Успішність діяльності практичного психолога в закладах освіти визначається виконанням поставлених завдань, що відповідають основним напрямом роботи, серед яких є робота з учнями, педагогами і батьками.

Досвід шкільної практики показує, що серед вказаних напрямів головна роль належить роботі з учнями, де психолог працює задля діагностики та корекції поведінки школяра. Роботі з педагогічним колективом, як правило, приділяється менше часу, а з батьками зустрічаються переважно вчителі на батьківських зборах та індивідуальних зустрічах, що буває вкрай рідко. Отже, психолог не надає належної уваги вихованню батьків учнів, мало час приділяє зустрічам з ними, а це частково пояснює складність процесу виховання і розвитку особистості школяра [1].